

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Beregsana”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare”, „Miercurea”, „Cassa de păstrare” Seliște, „Chioreana”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economul”, „Făgețana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Grănișterul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Iulia”, „Lipovana”, „Lugoșana”, „Luceafărul”, „Mercur”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Patria”, „Plugarul”, „Poporul”, „Racoșana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Selăgeana”, „Sentinela”, „Sîlvania”, „Someșana”, „Steaua”, „Timișana”, „Ulpiana”, „Victoria”, „Vlădeasa” și „Zlăgheana”.

Prețul de prenumeraire:
pe 1 an K 16—, pe 1/2 an K 8—.

DIRECTOR
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul V.

Sibiu, 19 Decembrie 1903.

Nr. 51.

Asociațiunea regnicolară a Băncilor.

La 12 a l. c. s'a constituit în Budapesta Asociațiunea regnicolară a Băncilor provinciale din Ungaria.

În decursul anului am avut de repetate ori ocaziune de a ne ocupa cu această nouă instituțiune, și în deosebi după adunarea prealabilă din 8 Martie a. c. și din incidentul ultimei Conferențe a Directorilor Băncilor române, am apretiat mai pe larg scopul și chiămarea Asociațiunii regnicolare. Putem deci presupune, că cetitorii nostri cunosc pe deplin firea acestei instituțiuni, și ne putem dispensa cu această ocaziune de o nouă expunere a detaiurilor chestiunii.

Despre decursul adunării generale constituante dăm mai jos un raport amănunțit; la acest loc ne mărginim numai la o scurtă apretiare generală a importanței Asociațiunii nou-create.

În esență cele 102 institute reprezentate la adunarea generală din 12 a l. c., nu au făcut alta decât ce institutele noastre financiare au săvârșit încă în anul 1898, în prima Conferență a Directorilor Băncilor române; și într-o adevăr, programul noii Asociațiuni, pe care l'am publicat deja în revista noastră, în cea mai mare parte nu este decât o copie fidelă a hotăririlor principale ale Conferențelor noastre din 1901 și 1903.

Ar fi ridicol a reclama paternitatea acestui program, ori a afirma, că cercurile cari au inițiat și organizat noua Asociațiune, ar fi profitat numai de rezultatele lucrărilor noastre. Nu avem asemenea pretențiuni, ci scim foarte bine că atât programul Asociațiunii regnicolare cât și hotăririle Conferențelor noastre, au luat naștere în deplină

independență una de alta, și că consonanța lor este a se reduce numai la identitatea situațiunii din care, și a nisuițelor prin cari s'au dezvoltat.

Cu toate aceste rezultă din acea consonanță de vederi și porniri un moment măgulitor și încuragiator și pentru acei fruntași ai nostri, cari au pus bazele asociării Băncilor române, deoare ce dovedesce, că conducătorii institutelor noastre financiare sunt pe deplin pătrunși de chiămarea lor, că au priceperea acestei chiămări, și că au știut afla calea adevărată pentru consolidarea instituțiunilor ce le conduc.

Programul Asociațiunii regnicolare se deosebesce de asocierea noastră în mod mai esențial, și anume atât în formă cât și în fond, mai ales prin aceea, că afară de nisuițele pentru consolidarea și perfecționarea pe cale autonomă și cu ajutor propriu a Băncilor provinciale, mai urmăresce și scopul de a forma o permanentă corporațiune de specialitate în afaceri de bancă, care aspiră la un rol decizător și în toate lucrările viitoare ale legislațiunii și guvernului încât aceste vor atinge interesele institutelor de credit.

Acest rol, care — după cum scim — pentru noi, în cadrul exclusiv al Băncilor române, este absolut inaccesibil, a fost motivul, pentru care Conferența din 19 Octombrie a. c. a recomandat Băncilor noastre mai mari, ca — cu toate-că institutele financiare românesci au deja o asociatiune a lor proprie pentru ocrotirea și promovarea intereselor lor particulare, — să între și în Asociațiunea regnicolară. Căci nu încapă îndoială, că avem un interes deosebit. ca acolo, unde după toată prevederea se vor croi în viitor destinele aședămintelor financiare din țeară, să avem și noi reprezentanții nostri.

Deocamdată numai 3 dintre Băncile românesci (Albina, Victoria și Sătmăreana) au

acceptat de fapt acest punct de vedere și s'au înscris între membrii Asociațiunii regnicolare, sperăm însă și dorim foarte mult, că după adunările generale proxime, exemplul lor va fi urmat de un număr mai mare al institutelor noastre financiare, și aceasta cu atât mai vârtos pentru-că adunarea generală constituantă a redus taxele de membru anume cu intențiunea de a înlesni participarea la Asociațiune și institutelor mai puțin bogate.

Conclucrarea noastră la Asociațiunea regnicolară nu ne va impune nici o sarcină mai considerabilă și nu poate fi împreună pentru noi cu nici un inconvenient; de altă parte însă ne va pute asigura mari avantagii și ne va pute fi un puternic scut în lucrarea noastră viitoare. Din această cauză vom continua să popularisăm în cercurile noastre instituțiunea nou creată și vom căuta să-i câștigăm cât mai mulți aderenți între Băncile române.

După aceste dăm loc raportului nostru despre decursul adunării generale:

Adunarea generală a deschis-o în numele comitetului fondator presidentul acestuia L. Mándy care schițând activitatea desvoltată pânăcum de comitetul fondator în interesul cauzei, salută pe cei prezenți cari și dacă nu represintă totalitatea institutelor de bani din provincie totuși represintă un capital moral și material suficient pentru a pute înființa asociațiunea proiectată. Totodată cere absolutiv pe sama comitetului fondator și depunându-și mandatul, pune la ordinea zilei alegerea unui president, unui notar și a doi scrutinători.

President se alege L. Mándy, și la propunerea acestuia se alege notar Dr. R. Szirmai și verificători ai procesului verbal E. Csorba și D. Csepi.

Statutele se consideră cetite și se primesc în general. La desbaterea specială a statutelor, care a fost foarte vie, a format obiect de discuțiune titlul asociațiunii. Mulți au fost de părere, ca institutele de bani din capitală încă să fie admise ca membri ordinari, alții din contra au voit ca să se scoată și mai mult la iveală, că asociațiunea este a institutelor de bani din provincie. În fine s'a primit titlul fără nici o modificare.

Asemenea a fost viu debătută chestiunea revisiunii institutelor asociate din provincie prin revisori experți. Unul a propus ca revisiunea să fie obligatoare și anume astfel ca la fie-care institut aparținător asociațiunii să se facă o revisiune cel puțin la 3 ani odată printr'un revisor exmis din centru.

Propunătorul a motivat aceasta cu faptul, că revisiunea facultativă nu plătesce nimic, căci tocmai acolo nu se vor face revisiuni. Unde ar fi mai mare lipsă. Alții din contra au susținut că revisiunea obligatoare ar tăia în autonomia institutelor și ar înstrăina pe multe din ele de asociațiune. În urmă s'a primit textul original al statutelor adecă revisiunea facultativă.

Discuție mai lungă s'a încins asupra §§-lor 14—19 din statute referitori la *taxele membrilor*. Unii au aflat că taxa de înscriere de K 50.— este prea mare și ar trebui fixate taxele anuale cu K 30.—, 50.—, 100.—, 150.— și K 200.—. În cele din urmă s'a hotărât, ca taxele anuale fixate cu K 50.—, 100.—, 150.—, 200.—

și K 250.— să rămână neschimbate, dar' să se modifice sumele luate de basă la măsurarea taxei, anume: cl. I institutele cu capital social, reserve și depozite spre fructificare până la K 1 mil. să plătească K 50.—; cl. II dela K 1—2 mil. K 100.—; cl. III dela K 2—4 mil. K 150.—; cl. IV dela K 4—6 mil. K 200.— și cl. V dela K 6 mil. în sus K 250.—.

După-ce s'a mai modificat § 50 din statute, fixându-se numărul vice-presidentilor cu 3—5 și al membrilor din direcțiune cu 8—12, și astfel desbaterea statutelor fiind terminată, adunarea generală constituantă enunță asociațiunea de înființată și autorisează presiul a înainta statutele primite guvernului spre aprobare.

Urmând la ordinea zilei primirea membrilor anunțați pânăcum, adunarea generală exmite o comisiune de 3 membri, cari raportează că s'au anunțat pânăcum ca membri ordinari 102 institute de bani din provincie, cari se primesc toate.

Au urmat apoi alegerile spre care scop s'a exmis la propunerea presidentului o comisiune candidatoare.

President al Asociațiunii a fost ales cu unanimitate L. Mándy, apoi s'a ales 3 vicepresidenți, 8 membri în direcțiune, între cari și dl *Parteniu Cosma*, directorul executiv al „Albinei“ din Sibiu, ca membru suplent și în fine 20 membri în comitet.

După-ce s'a mai organizat cele 3 secțiuni speciale și s'a fixat diurnele revisorilor în conformitate cu propunerea comitetului fondator publicată și de noi în „Rev. Econ.“ Nr. 42 din anul curent, adunarea generală constituantă a asociațiunii regnicolară a institutelor de bani din Ungaria s'a încheiat. †

Notificarea comitetului de supraveghiere la tribunal.

În sensul §-lui 159 al L. C. alinea 4, societatea pe acțiuni este obligată a documenta în petițiunea ce o înaintează la tribunalul competent pentru înregistrarea firmei, că *comitetul de supraveghiere s'a constituit conform statutelor*. Pe aceasta dispozițiune a legii se bazează obligământul societății de a anunța tribunalului competent toate schimbările ivite în sinul comitetului de supraveghiere.

Prima notificare se face deodată cu cererea pentru înregistrarea firmei și anume prin subșternerea procesului verbal al adunării generale constituante, în original ori copie legalisată; procesul verbal trebuie să conțină numele membrilor aleși în comitetul de supraveghiere; altă justificare nu este de lipsă. Prin urmare notificarea membrilor comitetului de supraveghiere la tribunal, diferă esențial de notificarea membrilor din direcțiune, căci pe când subscrierile acestora din urmă trebuie legalisate la tribunal ori prezentate în formă legalisată, pe atunci membrii comitetului de supraveghiere *nu sunt* obligați la aceasta.

Notificarea relativă la constituirea comitetului de supraveghiere tribunalul o censurează numai spre a se convinge dacă alegerea s'a făcut în ordine și dacă adunarea generală a ales în comitetul de supraveghiere numărul recerut de membri; dar' că oare cei aleși au ori nu cualificațiunea specială pretinsă de statute, aceea nu se cercetează din oficiu și poate forma obiectul unei decisiuni judecătorești numai în cas când unul ori mai mulți acționari ar ataca decisiunea respectivă a adunării generale prin proces.

Tribunalul ia notificarea referitoare la comitetul de supraveghiere simplu la cunoștință, fără însă de

a ordona înregistrarea dispozițiilor statutare relative la constituirea comitetului de supraveghiere ori numele membrilor aleși în comitetul de supraveghiere. Prin urmare *numele membrilor din comitetul de supraveghiere nu figurează în registrul firmelor societare*; împrejurarea că cine sunt în comitetul de supraveghiere al cutărei societăți din registrul firmelor nu se poate vedea, și cei interesați, dacă voiesc să fie orientați în privința aceasta, își pot câștiga informațiuni numai din procesele verbale depuse în arhiva tribunalului.

Notificarea la tribunal a schimbărilor ivite în sinul comitetului de supraveghiere sub decursul existenței societății, resp. notificarea membrilor nou aleși, legea, ce este drept, nu o pretinde, dar' acesta este un lucru de sine înțeles. Dispozițiile statutelor cu privire la organizația comitetului de supraveghiere adecă se pot modifica numai prin adunarea generală și modificările trebuie notificate tribunalului competent pentru înregistrare. Membri noi în comitetul de supraveghiere asemenea numai adunarea generală poate alege, iar' procesul verbal relativ la alegere. În general toate procesele verbale ale adunărilor generale, direcțiunea este obligată în sensul §-lui 180 al L. C. a-le înainta la tribunal. Prin urmare ori-ce schimbare ivită în organizație ori între membrii comitetului de supraveghiere ajunge la cunoștința tribunalului competent pe calea amintită, fără ca spre scopul acesta să fie lipsă de notificări speciale.

Dacă cu toate acestea procesul verbal al adunării generale referitor la alegerile de mai târziu nu s'ar înainta tribunalului de loc ori s'ar înainta numai întârziat, împrejurarea aceasta n'are să împedecă pe membrii aleși în comitetul de supraveghiere de a-și începe activitatea. În sensul §-lui 221 al L. C. direcțiunea poate fi pedepsită cu amendă până la fl. 1000.— (K 2000), dacă nu înaintează la tribunal procesul verbal al adunării generale; comitetul de supraveghiere însă ori are cunoștința de o astfel de neglijență a direcțiunii ori nu, este nu numai îndreptățit, ci și obligat, de a exercia controlul din momentul în care a primit mandatul dela adunarea generală. Ba este sigur, că după alegere din partea adunării generale constituante, comitetul de supraveghiere este chemat chiar și înainte de înregistrarea firmei, a-și împlini agendele de control, căci deși în sensul §-lui 160 al L. C. societatea se consideră ca existentă numai după înregistrarea firmei în registrul firmelor și publicarea înregistrării, totuși același § enunță, că „aceia cari lucră înainte de înregistrare și publicare în numele societății, *sunt personal și solidar responsabili*“. Așadară comitetul de supraveghiere este responsabil și pe timpul dela alegerea sa și până la înregistrarea firmei, din care cauză pe baza responsabilității trebuie să aibă totodată și dreptul de control.

Mandatul membrilor comitetului de supraveghiere se bazează pe *decisiunea* adunării generale referitoare la alegere; *decisiunea* însă este obligatoare față de cei aleși numai dacă aceasta li s'a comunicat și în urma comunicării dâșii s'au declarat că primesc mandatul. Prin urmare din motivul acesta încă este de lipsă ca *decisiunea* adunării generale să se comunice membrilor aleși în comitetul de supraveghiere și respectivii să fie invitați a se declara dacă primesc ori nu mandatul. Comunicarea alegerii devine numai atunci de prisos, dacă cei aleși sunt prezenți în adunarea generală și se declară aplicați a primi mandatul și declarația aceasta a lor se ia la protocol. Dacă alegerea nu se comunică membrilor din comitetul de supraveghiere aleși în absență, atunci respectivii sunt liberi de ori-ce res-

ponsabilitate. Dacă însă persoanele alese, deși n'au fost înștiințate, totuși și-au început activitatea în calitate de membri ai comitetului de supraveghiere, sau și-au început funcțiunea fără a reflecta la actul de alegere ce li s'a notificat, atunci respectivii în cas de neîmplinire a agendelor lor, ulterior nu se mai pot scusa cu faptul, că n'au avut cunoștință despre alegerea lor ori că n'au fost aplecați a primi mandatul.

Comunicarea alegerii este de lipsă și din motivul acela, ca fie-care membru al comitetului de supraveghiere să aibă un document, în care să se cuprindă autorisarea primită dela adunarea generală pentru exercitarea controlului. Membrii direcțiunii se pot justifica ca atari astfel, că scot dela tribunal un extras legalizat din registrul firmelor, sau se pot justifica în lipsa acestui extras și cu așa numitele „coale de firmare“ cari dovedesc legalizarea subscrierilor. Membrii comitetului de supraveghiere însă nu pot primi un astfel de act dela tribunal, din care cauză este de lipsă, ca dâșii să fie provăduți cu legitimațiune din partea adunării generale, dându-le astfel posibilitatea de a se legitima față de administratorii societății, eventual față de alții la împlinirea agendelor lor.

Comunicarea constă din o copie fidelă a deciziunii de alegere a adunării generale, subscrisă de presidentul adunării generale, de notar și de verificatori. Cu un astfel de extras de proces verbal trebuie provăduț fie-care membru al comitetului de supraveghiere nou ales și dacă mandatul respectivului a expirat, dar' a fost reales, *decisiunea* de realegere asemenea trebuie să i-se comunice.

Extrasul de proces verbal poate fi înlocuit și cu o scrisoare adresată de presidentul adunării generale în particular către fie care din cei aleși; modalitatea aceasta se poate aplica cu succes atunci, când celor aleși sunt a li se comunica și oare-cari instrucțiuni speciale din partea adunării generale.

Probleme economice.

Sub acest titlu „*Libertatea*“ din Orăștie publică un articol „întru luarea aminte a conducătorilor băncilor noastre“, în care spune:

Înfînțăm bănci și o pornim după „afaceri“. Așa fac și alte nații; dar' ele au în vedere numai gheșeftul. Băncile noastre însă se fac în numele poporului și cu spriginul acestuia. De aceea băncile noastre n'au să facă numai gheșeft, ci să lucreze și pentru popor. „Băncile romănesci ne au creat o nouă și independentă clasă de fruntași și conducători naturali ai poporului... dela cari poporul e în drept să ceară sfat și sprigin și ajutor. Mai ales ați, când în lupta pentru existență și înaintare a popoarelor, chestiile economice predominază pe toate celelalte, numai fruntașii băncilor noastre pot falfăi steagul bunăstării, chemând ei în ajutor și pe preoți și învățători, pe comercianți, industriași și agricultori“. Ei deci să introducă organizația cerută de trebuințele timpului, ei să facă inițiativa pe terenul economiei și pe terenul social.

Înainte de toate fruntașii băncilor noastre ar trebui să aranjeze *cicluri de prelegeri economice și sociale pentru popor*, împărțind ținuturile locuite de Români în cercuri economice și grupând în jurul lor pe toți cei destoinici și aplicați să țină prelegeri populare în respectivul ținut.

Al doilea subiect al preocupățiunilor fruntașilor ar fi ca în fie-care cerc economic să deschidă *cursuri pentru industria de casă și să susțină economii de model*.

Fără îndoială chestiunea este de mare importanță, și în foaia noastră încă s'a discutat de repetite-ori pe temele numite. Delegațiunea băncilor însăși este un început de organizare și de acțiune a factorilor din jurul băncilor. De aici, credem, că va trebui să se pornească o acțiune temeinică și generală referitor la chestiunile noastre economice, între aceste și privitor la cele slevate în „Libertatea“.

Avem noi însă o altă instituțiune pusă pe base largi și sănătoase, anume: „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“. Vr'o 45 despărțeminte ale acesteia lucrează deja în direcție culturală și economică. Băncile în lucrare armonică cu Asociațiunea, credem noi că, vor pute mai ușor și mai bine duce la scop acțiunile, ce ne preocupă.

+

Natura libelelor de deposit.

Chestiunea dacă *libelele de deposit sunt a se considera ca hârtii de valoare la portor ori nu* a format și formează adeseori obiect de discuțiune. Praxa judecătorească face distincțiune între libelele liberate pe un nume anumit și între libelele pe cari nu este indicat nici un nume, ci în locul acestuia se află indicate anumite litere ori devise etc. Pe cele dintâiu praxa judecătorească, basându-se pe decisiunile curiale Nr. 387/884 și 1387/893 nici în cazul acela nu le cuantifică drept hârtii de valoare la portor, când conform statutelor societății respective, replătirea sumei depuse poate urma la mâna ori și cărui prezentator al libelului. De curând s'a terminat un proces la supremul nostru for judecătorec, care din nou a enunțat principiul de sus. Iată precedențele acestui cas:

Pe numele văduvei G. I., econoama unui domn S. K., s'a aflat depusă la o bancă oare-care o sumă de K 983—. Murind econoama, S. K. a ridicat pe baza libelului de deposit suma depusă; din cauza aceasta curatorul lăsământului după văduva G. I. i-a intentat lui S. K. proces, pretinzând restituirea capitalului ridicat pe nedrept. S. K. s'a apărat cu aceea, că banii ridicați au fost ai lui proprii și i-a depus pe numele econoamei sale numai din acel motiv, că fiind president al direcțiunii la o altă cassă de păstrare din acelaș oraș, n'a voit să discrediteze acest institut prin faptul, că depune banii sei la alt institut.

Tribunalul competent a judecat pe S. K. la restituirea capitalului pirit și a accesoriilor motivându-și sentința cum urmează:

Față de a treia persoană este a se considera drept proprietar al unui libel de deposit liberat pe un nume hotărît, acela, pe numele căruia sună libelul, adică acela, cu care banca, ca debitoare, a intrat în urma depunerii în relație de drept și anume fără considerare, dacă singuraticile depuneri s'au efectuit prin însăși persoana indicată pe libel sau prin altă persoană. Dreptul de proprietate al celui numit pe libel ca deponent nu-l alterează resp. nu-l nimicesce nici faptul, că conform statutelor societății, plătiri se pot face cu valoare de drept nu numai la mâna deponentului însuși, ci și la mâna ori-cărui prezentator al libelului; pentru că o astfel de dispozițiune normează numai relația de drept dintre deponentul numit și între cassa de păstrare, dar nu și relația deponentului față de o a treia persoană. O a treia persoană se poate considera ca proprietar legitim al unui libel de deposit liberat pe un nume anumit numai în acel cas, dacă poate dovedi că suma a depus o pe numele celui indicat ca depo-

nent cu scirea și invoirea acestuia, din banii sei proprii, rezervându-și asupra ei dreptul de proprietate, sau că a câștigat drept de proprietate asupra libelului respectiv pe vre-una din căile indicate în lege; simpla posesiune a libelului însă nu dă posesorului nici un drept asupra banilor depuși.

Tabla reg. la care a ajuns cauza prin recurs a acceptat punctul de vedere al instanței prime; din sentința tablei relevăm următoarele:

Simpla posesiune a libelului de deposit nu dovedește dreptul de proprietate asupra banilor depuși, pentru-că libelele liberate pe un nume anumit, conform praxei judecătorești (Curia reg. Nr. 357/884 și Nr. 1387/893) nu se pot considera drept hârtii de valoare la portor.

Curia reg. prin decisiunea sa Nr. 5898/903 confirmând sentința celor două foruri anterioare și cu aceasta afacerea fiind rezolvată definitiv, a primit sancțiune principiul de drept, că *libelele de deposit liberate la nume nu se pot cuantifica drept hârtii de valoare la portor*.

Ce urmează de aci din punctul de vedere al praxei observate de cassele de păstrare? Nici decât aceea, că băncile sunt datoare a cerceta dacă prezentatorul libelului este proprietarul legitim al aceluia și că pot plăti depozitele numai după legitimarea prezentatorului. Tribunalul și tabla reg. încă enunță în motivarea sentințelor lor, că acele dispozițiuni ale statutelor conform cărora depozitele se pot plăti la mâna prezentatorului libelului, normează relația de drept dintre deponent și cassă de păstrare, deci trecerea acestor dispozițiuni în regulamentul depozitelor spre fructificare este îndreptățită și banca nu poate fi pirită din partea deponentului, a cărui deposit aceasta a plătit-o contra libelului la o treia persoană.

Dar' urmează că deponentul poate procedea cu succes contra aceluia, care ajungând în posesiunea libelului a ridicat pe nedrept și fără autorizare suma depusă. Prin urmare un libel de deposit liberat pe un nume anumit, nu se poate transmite cu valoare de drept asupra unei a treia persoane prin simpla predare a libelului, pentru-că un astfel de libel de deposit nefiind hârtie de valoare la portor, transmiterea trebuie justificată prin o cesiune scrisă sau pe însuși libelul de deposit sau pe un act separat.

Ce privesc libelele de deposit pe cari în loc de nume sunt indicate cifre, litere ori oare cari devise, este mai pe sus de ori-ce îndoială și rezultă și din motivarea judecătorească de mai sus, că acele cad în categoria hârtiilor de valoare la portor, deci transmiterea lor se face prin simpla predare a libelului. Excepțiune se face, se 'ntelege, în cas de rea credință, când adică libelul a ajuns în posesiunea prezentatorului nu prin predare, ci prin furt ori găsire. Cassa de păstrare însă nu este obligată a considera anunțurile de felul acesta provenite dela particulari. Astfel de libele de deposit fiind hârtii de valoare la portor, banca este îndreptățită a plăti banii depuși la mâna celui ce presintă libelul, chiar și în cazul acela, când o a treia persoană, care afirmă a fi proprietarul legitim al libelului ar pretinde să se refuze replătirea. Excepțiune se face de sine înțeles atunci, când proprietarul legitim a făcut în conformitate cu art. de lege XXXIII din 1881 cele de lipsă pentru nimicirea judecătorească a libelului de deposit ajuns în mâni străine ori a făcut arătarea criminală contra furului cunoscut ori necunoscut și cassa de păstrare a fost oprită prin decis. judecătorească a replăti depositul.

(După „M. P.“) *

Bugetul comun pro 1904.

Ministerul comun a prezentat delegațiilor în-
trunite de curând în Viena următorul preliminar al in-
cassărilor și cheltuelilor comune pentru anul 1904:

Trebuințe:	Cheltueli		Total
	ordinare	extraordinare	
C o r o a n e			
Ministerul de externe	11.735,876	197,295	11.933,171
Ministerul de resbel:			
a) armata comună	285.846,529	22.210,350	308.056,879
b) marina de resbel	39.684,450	10.586,960	50.271,410
total	325.530,979	32.797,310	358.328,289
Ministerul comun de finanțe:			
a) conducerea centrală, cassa centrală și departamentul compturilor	430,249	46,900	4.289,449
b) pensuni	3.912,300	—	3.912.300
total	4.342,549	46,900	4.389,449
Controlul compturilor	324,480	—	324,480
totalul trebuințelor	341.933,884	33.041,505	374.975,389
Subtrăgând din aceasta totalul acoperirilor de	6.965,471	—	6.975,389
rămâne ca trebuințe	334.968,413	33.041,505	368.009,918
Venitele vamale ale țerilor reprezentate în dieta austriacă se preliminează cu K 104.800,400			
Ale țerilor de sub coroana ungară cu „	15.731,050		
Iar pentru Bosnia și Hertegovina cu „	770,540		
la oaltă cu K 121.301,990			
După subtragerea speselor de regie în ambele părți ale monarhiei în suma de „	6.600,000		
rămâne un plus de K 114.701,990			
și după subtragerea pausalului vamal votat administrației Bosniei și Hertegovinei de	1.428,571		
plusul venitului vamal va fi			K 113.273,419

Acoperire:	Incassări		Total
	ordinare	extraordinare	
C o r o a n e			
Ministerul extern	508,000	—	508,000
Ministerul de resbel:			
a) armata comună	6.096,814	—	6.096,814
b) marina de resbel	245,000	—	245,000
total	6.341,000	—	6.341.814
Ministerul comun de finanțe:			
conducerea centrală, cassa centrală și departamentul compturilor	2,275	—	2,275
pensuni	98,752	—	98,752
total	101,027	—	101,027
Diverse	14,000	—	14,000
total	115,027	—	115,027
Controlul compturilor	630	—	630
totalul acoperirilor	6.965,471	—	6.965,471

Comparând preliminarul pro 1904 cu bugetul
anului 1903 căpătăm următoarele rezultate:

Totalul trebuințelor ministerului de externe pentru anul 1904 de	K 11.425,171
se presintă față de trebuințele votate în 1903 de	„ 10.876,870
mai mare cu	K 548,301
Totalul trebuințelor ministerului de resbelu pentru anul 1904 de	„ 351.986,475
se presintă față de trebuințele votate în 1903 de	„ 350.621.845
mai mare cu	K 1.085,590

Totalul trebuințelor ministerului comun de finanțe pentru anul 1904 de K 4.274,422
se presintă față de trebuințele votate în 1903 de „ 4.232,277
mai mare cu K 42,155

Trebuințele inaltei curți de compturi pentru anul 1904 sunt cu K 2,470 mai mari decât trebuințele anului 1903.

Preliminarul pentru 1904 arată un total al trebuințelor nete de K 368.009.918
care față de trebuințele nete ale anului 1903 de „ 366.052.372
este mai mare cu K 1.957,546
u.

JURISDICȚIUNE.

Bilanțul anual al societăților pe acțiuni.

Decisiunile luate de adunarea generală a unei societăți pe acțiuni din capitală au fost atâtea din partea unui acționar din cauză că în bilanț n'au fost indicate exact singuraticile părți de avere, pretensiuni și datorii ale societății. Tribunalul comercial și cambial din B.-Pesta precum anunță „Ügyvédik lapja“, a respins pira, iar tabla reg. a confirmat decisiunea instanței prime. Tabla reg. a enunțat, că satorirea averei unei societăți pe acțiuni trebuie astfel făcută în bilanț încât la prețuire să se țină cont de fie care obiect singuratic. Valoarea totală satorită pe calea aceasta trebuie făcută evidentă în bilanț, dar' nici decât nu este de lipsă a presenta exact fie-care parte constitutivă a averei și aceasta cu atât mai puțin cu cât publicarea acestor date ar putea trada secretele întreprinderii.

AFACERI FINANCIARE.

Malversațiuni la o Bancă română. Foile din capitală ne aduc o scire tristă. Se afirmă anume, că la institutul de credit „Comoara“ din Vêrșet s'ar fi constatat malversațiuni mai mari, în urma cărora judele investigător ar fi deținut pe unul dintre funcționarii conducători ai institutului numit. Nu avem încă sciri directe despre acest regretabil cas, și din această cauză nici nu intrăm deja astăzi în detaiuri. Remarcăm numai faptul, că „Comoara“ nu face parte dintre Băncile asociate, și astfel afacerile ei nu ating întru nimic asociațiunea noastră. Cu toate acestea cazul, întru cât s'ar adevări, ar fi preste măsură regretabil, pentru-că institutul numit ar fi prima bancă română compromisă prin malversațiuni, și contrarii institutelor noastre, se n'ntelege, accentuează cu deosebită satisfacțiune chiar caracterul românesc al „Comoarei“.

Ori-cum se vor clarifica scirile foilor din capitală, cazul în sine va pute servi de învățătură pentru multe dintre Băncile noastre, și mai ales pentru conducătorii lor. Căci după cele publicate judecătoria competentă a ordonat sechestrul preste întreaga avere a membrilor Direcțiunii și a comitetului de supraveghiere ai „Comoarei“.

Acest fapt sperăm că de o parte va îndemna cercurile conducătoare ale Băncilor noastre, ca în interesul lor propriu să profite de cautelele create prin

Conferențele noastre și indeosebi de instituțiunea re-visorilor-experti, iar' de altă parte va avé de rezultat, ca Băncile asociate să întrerupă ori-ce legături cu acele institute, cari se vor subtrage dela lucrările de conso- lidare ale Asociațiunii Băncilor române.

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 17 Decembre 1908.

Deși ne apropiem de finea anului, când tendința de infrumșetare a bilanțurilor diferitelor întreprinderi, provoacă de regulă o încordare a pieței de bani, cu toate acestea situația în piața internă este preste tot neschimbată, cererea de bani fiind și acum de tot minimală. Institutele mari de bani cu toate acestea observă o rezervă oare-care la acordarea de credite, în urma căreia discontul cambiilor vieneze de prima bonitate s'a urcat dela $3\frac{5}{16}\%$ mai întâiu la $3\frac{3}{8}\%$ și apoi la $3\frac{7}{16}\%$. Cambiile morilor s'au putut plasa numai pe lângă etalonul oficial, iar' cambiile de portfoliu s'au discontat dela 4% în sus. Abundanta de bani la băncile din provincie crește zilnic și și are efectul său și asupra institutelor mari de bani din capitală, la cari operațiunile de reescompt scad și de și.

Piața externă de bani încă nu arată o schimbare mai mare și este probabil că în anul acesta o astfel de schimbare nici nu va mai urma, deși nu este exchisă total posibilitatea că în săptămânile proxime banca Angliei să fie necesită a și urca etalonul.

În Londra discontul privat a variat între $3\frac{13}{16}\%$ până $3\frac{3}{4}\%$. Berlinul notează $3\frac{5}{8}\%$ iar' în Paris dominează și acum mare abundanța de bani, discontul oficial fiind de 3% .

CRONICA.

Circulațiunea notelor de stat. La finea lunei Novembre a. c. s'au aflat în circulațiune note de stat à fl 50 — în sumă de fl 1.262,355 și note à fl 50 — în sumă de fl 322,750 în total deci fl 1.585.105 sau K 3.170,210, care sumă este a se răscumpăra în sensul art. de lege XXXI din 1899 pe speșele comune ale celor două țeri dualiste. Dela finea anului 1902 până la finea lunei expirate circulațiunea notelor de stat arată următoarea reducere: la note de stat à fl 50 — dela fl 2.146.860 — la fl 1.262.355 (— fl 884.505) și la note de stat à fl 50 — dela fl 495,150 la fl 322,750 (— 172.400), total deci o reducere de fl 1.056,905.

INDUSTRIE.

O circulară a ministerului instrucțiunii din România. Dl ministru Haret a adresat o circulară școalelor de meserii din țeară, prin care le îndrumază spre adevăratul scop pentru care au fost create aceste școale. Circulara se ocupă: 1. de dezvoltarea meseriilor prin sate și orașele; 2. de mobilele de lux; 3. de țărani meseriași; 4. de conservarea modelelor și artei populare.

Iată circulara, care o credem destul de importantă pentru a fi cunoscută și cetitorilor revistei noastre:

„Expozițiunea școalelor de arte și meserii, care a avut loc în București în Septembrie trecut, a dovedit silințele pe cari aceste școale le-au pus pentru a răspunde chemării lor, și bunele rezultate pe cari au reușit să le realizeze într'un timp de tot scurt. Ministerul nu poate deci decât să fie mulțumit că novele școale au răspuns așteptărilor sale și ale țării.

Nu trebuie uitat că aceste școale au de scop, mai presus de ori-care altul, de a desvolta prin sate și prin orașelele mai mici, industriile cele mici locale, cari se pot exercita cu înlesnire, fără unelte scumpe și multe, în ateliere mici, sau chiar prin locuințele sătenilor. Scopul este de a da acestor săteni și orașenilor săraci un mijloc de a și câștiga viața, sau de a mări venitul lor, în lunile când munca câmpului îi lăsa neocupați; de a face să se producă în țară o mulțime de obiecte de prima necesitate, de o fabricație ușoară și de o consumație mare, întrebuintate de populația de jos și cari azi în mare parte se aduc din străinătate, de a face în fine să se întrebuinteze materiile prime pe cari le avem în țară.

Așa fiind, trebuie să fie bine înțeles că fabricația, spre exemplu, de mobile după forme, străine, mai mult sau mai puțin de lux, de bucătărie complicată, și altele de acestea, nu poate corespunde scopului unei școale inferioare și mai ales elementare de meserii. Se poate admite ca școlarii să facă asemeni lucrări ca exercițiu, dar' ele nu trebuie să formese ocupația principală a școlarilor. Mobilele de lemn alb, lustruite sau nu, tronurile, mesele, scaunele, paturile ordinare, ferăria ordinară pentru căruțe sau pentru us curent în viața țărănească, instrumentele necesare în agricultură, de lemn și de fier, cele mai simple și mai mult întrebuintate; reparațiile cele mai ușoare și mai obicinuite la piesele mașinilor agricole; plugurile; fringhiile, hamurile de sfoară, plasele de pescuit; pălăriile de paie și de pislă de formă țărănească; și altele o mulțime de acest fel: iată obiecte cu a căror fabricație pot să și câștige viața o mulțime de modești meseriași, cari s'ar așeza prin sate, unde vor înlocui pe mulți meseriași străini lipsiți de cele mai multe ori de cunoștința serioasă a meseriei lor, sau vor face să înceteze importarea acestor obiecte din străinătate.

O observație importantă trebuie însă făcută: școalele să caute să producă cu deosebire obiecte de forme și de dimensiile cu cari poporul e obicinuit și pe cari el le caută cu preferință. Va trebui ca fie-care școală să caute să reunească modelele cele mai întrebuintate în regiunea ei, cu formele, cu ornamentele lor, și să se inspire de aceste modele. Să nu caute să inoveze — cel puțin câtă-va vreme — de cât combinând între ele tot formele și ornamentele lor luate din popor fără amestec de forme sau de motive străine.

Școalele de meserii trebuie să contribuie și ele în limita cercului lor de activitate, pentru conservarea modelelor și a artei populare, chiar sub formele ei cele mai modeste. Formarea unei mici colecții de asemeni modele nu poate costa mult și se poate face chiar din fondul școalei.

Posta Redacțiunii.

Dlul P. T. paroch, Toracul mare. Losurile Dv. nu s'au tras.
Dlul I. I. C. Ilva-mare. Losul Basilica Nr. 28/163 nu s'a tras.

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 16 Decembre 1903.

%	V A L O R I	Viena vinde	Bpesta vinde
	Datoria publică comună.	v cor	p. 100 k
5	Renta unit. în hârtie, Mai, Nov., 16% dare	100-90	101-25
5	arg. Ian., Iulie. 16% " "	100-75	101-25
4	Losuri d. a. 1854 à fl. 250— v. c. 20% " "	175—	175—
5	" " " 1860 à fl. 500— " 20% " "	157-10	158—
5	" " " 1860 à fl. 100— " 20% " "	187-50	188—
—	" " " 1864 à fl. 100— " 20% " "	264—	266—
	Datoria publică austriacă.		
4	Renta austr. aur., scut. de dare	120-95	121—
4	" " Cor.	101—	101—
3 1/2	" " de invest.	93-25	—
	Datoria publică ungară.		
4	Renta ung. aur. scut. de dare	119-25	119-50
4	" " Cor. " " "	99-25	99-50
3 1/2	" " " " " " " " "	91-25	91-90
4	Impr. ung. cu premii à 100 fl.	211—	211—
4	" p. regul. Tisei sc. de dare	166-60	167—
4 1/2	Oblig. de regalii croat-slav.	101-80	102—
3	Impr. p. regul. Porților de fier	87-10	87—
4	Oblig. rurale croato-slavone	99—	98-75
4	" " ungare " " "	99-35	99-75
	Alte datorii publice.		
5	Los. p. regulara Dunării, à 100 fl.	283—	—
4	Obl. Soc. Temeș-Bega	98-70	99—
5	Imp. cu prem. al orașului Viena	106-25	—
2	" " sârbesci à 100 fr.	95-50	—
—	Oblig. cu premii a C. fer. ture. à 400 fr.	142-25	—
—	Impr. bulgar 1889	108-65	108—
	Scrisuri fonciare și a. a.		
4	Instit. de Cred. fonc. austr.	100-40	—
3	" " " " " cu premii, 1880	297-50	—
4	Banca austro-ungară 40 1/2 ani	101-57	101-75
4	" " " " " 50 ani	—	101-75
4 1/2	Banca comer. ung. Pesta	101-10	101—
4 1/2	Obl. com. ale Băncii com. ung., Pesta, repl. 110% în fl.	108-10	107-50
4	Obl. com. ale Băncii com. ung., Pesta, 50 1/2 ani	100-50	101—
4	" " " I Casse de păstr. patriot., Pesta	99—	99-75
4	Inst. de credit fonciar ungar	100-20	100—
3 1/2	" " " " "	99-40	91-60
4 1/2	Banca hipotecară ungară	101-20	101—
4	" " " " "	101-20	99-75
4	" " " " " cu premii	271—	136—
3 1/2	Banca hip. ung. cu premii	—	113-25
5	Albina, Sibiiu	—	102—
4	Cassa de păstrare Sibiiu, em. IV.	—	102-50
4	Inst. de credit fonciar Sibiiu, em. VI.	—	102-25
	Losuri.		
	Basilica, à fl. 5—	20-15	21—
	Credit, à fl. 100—	483—	485—
	Clary, à fl. 40— v. c.	180—	—
	Buda, à fl. 40—	178—	175—
	Pálffy, à fl. 40—	175—	171—
	Crucea roșie austriacă, a fl. 10—	54-50	56—
	" " ungară, à fl. 5—	27-75	28-50
	Rudolf, à fl. 10—	69—	—
	Salm, à fl. 40— v. c.	240—	—
	Salzburg, à fl. 20—	82—	—
	St. Genois à fl. 40— v. c.	280—	—
	Impr. cu prem. al oraș. Viena, 1874	518—	—
	Triest, à fl. 50—	250—	—
	"Jó sziv", à K. 4—	—	10—
	Valute.		
	Galbini austr. sau ung.	11-38	11-43
	" c. reg.	11-36	11-36
	Napoleon'or (20 frci sau 8 fl. v. a.)	19-08	19-09
	20 Marce germ. aur	23-52	23-52
	Ruble rusești de hârtie per bucată	—	2-54
	Bilete germ. 100 M.	117-40	117-45
	" franc. 100 Fr.	—	95-47
	" ital. 100 Lire	95-55	95-65
	Ruble, bilete, 100	253-50	—
	Lei românesci, 100	—	95—

Bursa de mărfuri din Budapesta.

Cursul din 16 Decembre 1903.

		per 50 kg. vinde . .	7-45— 7-90
Grâu de Bănat	" " " " "	7-50— 8-05	
" " Tisa	" " " " "	7-40— 7-95	
" " Pesta	" " " " "	7-50— 7-95	
" " Alba-reg.	" " " " "	7-55— 7-85	
" " Bacica	" " " " "	6-25— 6-45	
Secară	" " " " "	5-45— 5-75	
Orz	" " " " "	5-45— 5-70	
Ovės	" " " " "	5-70— 5-80	
Porumb	" " " " "	10-75— 11-25	
Rapiță	" " " " "	65—	
Untură de pore B.-Pesta	" " " " "	55-50— 56-50	
Slănină (clisă)	" " " " "	—	

Cassa de păstrare (reuniune) în Seliște.

Convocare.

P. T. membrii Cassei de păstrare „reuniune” în Seliște se convoacă la ședința

Adunării generale extraordinare,

conform § lui 15 din statutele reuniunii pe Duminecă 14/27 Decembre a. c. la 2 oare p. m. în sala festivă a școlii române gr.-or. din Seliște pe lângă următorul

P r o g r a m :

1. Propunerea direcțiunii pentru cumpărarea caselor din piață dela comuna politică Seliște.

Din ședința direcțiunii Cassei de păstrare (reuniune) în Seliște ținută în 10 Dec. 1903.

Nr. 66 [1—1]

Direcțiunea.

„CIACOVANA” institut de credit și economii în Ciacova.

CONCURS.

Direcțiunea institutului de credit și economii „Ciacovana” în Ciacova publică concurs pentru ocuparea postului de contabil.

Salariu anual K 1200, locuință în natură și tantiemă statutară.

Cei-ce doresc a reflecta pentru dobândirea acestui post au a documenta, cumcă au absolvat școala comercială cu examen de maturitate; să poseadă limba română, germană și maghiară perfect în vorbire și scriere.

Rugărilor sunt a se adresa dlui George Breban, directorul institutului și mare proprietar în Ghilad (Gilád) până inclusive 10 Ianuarie st. n. 1904.

Cei cu praxă de bancă sunt preferiți. Ciacova, la 15 Decembre st. n. 1903.

Nr. 67 (1—1)

Direcțiunea.

